

Natuuractiviteitencentrum Oostvaardersplassen

**Advies over de reikwijdte en het detailniveau
van het milieueffectrapport**

7 juli 2008 / rapportnummer 2092-21

1. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Staatsbosbeheer heeft het voornemen een nieuw Natuuractiviteitencentrum (hierna te noemen NAC) te realiseren in het Oostvaardersveld (onderdeel van de EHS), ter vervanging van de huidige voorziening in het Natura-2000 gebied Oostvaardersplassen. Het NAC krijgt een natuureducatieve functie, een kleine horecafunctie en biedt beperkte mogelijkheden voor overnachting. Voor het NAC wordt een maximum bezoekersaantal van 150.000 per jaar verwacht.

Voor realisatie van het NAC is aanpassing van het bestemmingsplan nodig en wordt plan-milieu-effectrapportage (m.e.r.) gedaan. De gemeente Lelystad is in deze het bevoegd gezag¹.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport:

- Een onderbouwing van de locatieafweging voor het NAC (met een voorgenomen locatie binnen de EHS).
- Een beschrijving van hoe het buitengebied (in het Oostvaardersveld) ingericht en gebruikt gaat worden, in relatie met het NAC; dit is van belang om effecten – waarop die op natuur – goed in te kunnen schatten.
- Een beschrijving van de gevolgen voor natuur in de Ecologische Hoofdstructuur en het Natura 2000-gebied, inclusief een oriëntatiefase van de Habitattoets.
- Een goede en publieksvriendelijke samenvatting, voorzien van overzichtelijk en ‘leesbaar’ kaartmateriaal om het MER toegankelijk te maken voor besluitvormers en insprekers.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie reikwijdte en detailniveau² voldoende aan de orde komen.

2. DOELSTELLING, BELEIDSKADER EN BESLUITVORMING

2.1 Doelstelling

De notitie reikwijdte en detailniveau bevat in § 4.1 een algemeen geformuleerde doelstelling (of missie) van het NAC. In § 3.2 van Steeghs Advies (2008) is dat concreet uitgewerkt. Het is van belang de doelen zo te formuleren dat alternatieven daaraan getoetst kunnen worden. Doelen qua bezoekersaantallen (totaal, kinderen/jongeren, bezoekers uit het buitenland) zijn daarvoor voldoende concreet. Maar dat geldt bijvoorbeeld nog niet voor het doel “stimuleren van een verantwoord recreatief gebruik van het gebied”.

---

¹ Zie bijlage 1 voor meer project- en proceduregegevens.

² In het advies is tevens de informatie betrokken uit “Natuuractiviteitencentrum Oostvaarderplassen – Inhoudelijk concept” (Steeghs Advies, februari 2008) en “NAC Oostvaardersplassen; contouren en programma van eisen” (Staatsbosbeheer, april 2008).

2.2 Beleidskader en besluitvorming

Geef in het MER aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voornemen. Verwijs hierbij naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Geef aan of er in (de omgeving van) het plangebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen.

Geef in het MER aan voor welk besluit het is opgesteld. Beschrijf de verder te nemen besluiten en geef daarbij aan wie deze besluiten neemt.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het verdient aanbeveling om onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en de gebruiksfase (gebruik en beheer).

Realisatie

- Ruimtelijke inpassing; beschrijf:
  - de begrenzing van het plangebied (met duidelijk kaartmateriaal); de ligging ten opzichte van onder andere prioritair gebieden, waardevolle gebieden en overige EHS;
  - de hoofdopzet en inrichting van het NAC, Oostvaarderveld, lodges en parkeervoorzieningen in situatie en hoogteligging;
  - inpassing van bestaande ecologisch en/of landschappelijk waardevolle elementen;
  - de ligging, omvang en gebruik van de onderscheiden functies;
  - footprint en hoogte van de te realiseren bebouwing;
  - verdwijnen/aanwezig blijven van het huidige bezoekerscentrum en nabije gebouwen op de Kitsweg;
  - in- en externe ontsluiting, aantal extra te verwachten verkeersbewegingen; modal split.
- Aanleg; beschrijf:
  - omvang en diepte van vergravingen en/of ophogingen en de veranderingen in de waterhuishouding;
  - aanleg van verhardingen;
  - fasering, duur van werkzaamheden en de periode waarin deze worden uitgevoerd.

Gebruik en beheer

Beschrijf:

- verwachte bezoekersaantallen, met verdeling over dag, week en jaar;
- de exploitatiewijze: openstelling (gehele jaar?), totaal aantal overnachtingen en wijze waarop beoogd gebruik (voor wetenschappers) wordt bereikt;
- mate waarin het omringende natuurgebied wordt betrokken bij activiteiten van het centrum;
- mate waarin nevenactiviteiten (congressen, seminars, feesten, partijen en andere evenementen) plaatsvinden;
- drooglegging en ontwatering: ontwateringsdiepte onder NAC en lodges, wijze waarop grondwaterstanden worden beheerst (drainage, sloten).

Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen.

3.2 Alternatieven

Locatie NAC

In de notitie reikwijdte en detailniveau is aangegeven dat voor de locatie van het NAC geen alternatieven worden onderscheiden. De notitie bevat een aantal constateringten ten aanzien van de locatiekeuze. Daaruit wordt geconcludeerd dat de voorgenoemen locatie een logische keuze is. De Commissie is van mening dat met de informatie in de notitie nog geen sprake is van een goed onderbouwde locatieafweging³. Onvoldoende duidelijk is bijvoorbeeld waarom een locatie buiten het Oostvaardersveld, als onderdeel van de EHS, geen mogelijkheid is. Hierbij kan gedacht worden aan een locatie ten zuiden van de Lage Knarsluis, of ter hoogte van de voorgestelde locatie, maar dan aan de andere zijde van de Knardijk (in de Hollandse Hout) – eventueel daar pal tegenaan, zodat deels vanuit het NAC al visueel verbinding is gelegd met het Oostvaardersveld.

Het Oostvaardersveld (en ook de Hollandse Hout) kent binnen de EHS de status van ‘waardevol gebied’. Dit betekent⁴ dat het gebied een hoge actuele of potentiële natuurwaarde kent. Dergelijke gebieden worden essentieel geacht voor de gewenste samenhang en kwaliteit van de EHS. De ruimte voor het toepassen van de saldobenadering lijkt daarmee beperkt, tenzij de natuurkwaliteit en/of –kwantiteit en de gebruikswaarde van het gebied verbeteren. Het MER dient duidelijk te maken of en zo ja hoe het voornemen hierin past.

Locatie parkeervoorzieningen, ontsluiting en lodges

In de notitie reikwijdte en detailniveau is aangegeven dat in het plan-MER de huidige ontsluiting (via Torenavalkweg en Knardijk) als uitgangspunt wordt genomen. Op termijn bestaat de mogelijkheid tot parkeervoorzieningen en ontsluiting ten zuiden van de Lage Vaart. Een dergelijke optie wordt niet realiseerbaar geacht binnen de bestemmingsplanperiode van 10 jaar; deze optie wordt mede daarom niet meegenomen in het MER.

Breng ten aanzien van de lodges in het MER in beeld:

- nut/noodzaak van de realisatie (is het een vereiste voor het NAC?);
- mogelijkheden om qua locatie te variëren (bijvoorbeeld plaatsing buiten EHS).

Inrichting

Geef een beschrijving – bij voorkeur aangevuld met ondersteunend beeldmateriaal – van de inrichtingsmaatregelen die in het Oostvaardersveld worden genomen en wat dat betekent voor de ‘belasting’ van het Oostvaardersveld of (slechts beperkte) delen daarvan. Maak hierbij duidelijk wat onder “verantwoord recreatief gebruik” kan worden verstaan.

---

³ Zie ook de opmerkingen van de provincie Flevoland ten aanzien van de locatieafweging (bijlage 2).

⁴ Volgens het Omgevingsplan 2006 van de provincie Flevoland (ook aangehaald in de inspraakreactie van de provincie). Mogelijk zijn/worden de “Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS” voor de provincie Flevoland nog concreter uitgewerkt.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Daarbij kunnen ondermeer relevant zijn:

- ontwikkeling woningbouwlocatie “Warande” aan de zuidwest zijde van Lelystad, en grenzend aan de Hollandse Hout;
- realisatie centrum voor milieueducatie aan de Almeerse kant van de Oostvaardersplassen;
- ontwikkeling robuuste verbinding tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe;
- ontwikkeling van Lelystad Airport.

4. MILIEUGEVOLGEN

4.1 Algemeen

In hoofdstuk 5 van de notitie reikwijdte en detailniveau is een beoordelingskader geschetst (met thema's en aspecten). Daar is tevens aangegeven dat de milieueffecten voor zover mogelijk kwantitatief worden bepaald en beschreven (met name verkeer, geluid en luchtkwaliteit); overige aspecten worden (grotendeels) kwalitatief beschreven. In aanvulling op de notitie reikwijdte en detailniveau gaat de Commissie hierna in op enkele milieuaspecten.

4.2 Bodem en water

De beschrijving van het voornemen lijkt niet te duiden op (grote) hydrologische wijzigingen en vergravingen in het Oostvaardersveld, die weer zouden kunnen leiden tot (ongewenste) veranderingen in de Oostvaardersplassen.

Maak in het MER duidelijk of voorgenomen ingrepen in het Oostvaardersveld kunnen leiden tot hydrologische effecten in het Oostvaardersveld zelf, en zo ja of deze doorwerken op het hydrologisch regime van de Oostvaardersplassen. Met name dient ingegaan te worden op de veranderingen in stijghoogten en grondwaterstanden en veranderingen in de kwel/wegzijing.

4.3 Natuur

Beschrijf in het MER de bestaande en potentiële natuurwaarden. Geef aan welke effecten de geplande activiteiten hebben op deze natuurwaarden. Ga daarbij specifiek in op onderstaande aspecten.

Gebieden algemeen

Het plangebied ligt in (de nabijheid van) waardevolle natuurgebieden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en het Natura 2000-netwerk.

Geef in het MER de begrenzingen van beschermde natuurgebieden duidelijk op kaart aan en geef de status van deze gebieden. Beschrijf de huidige en te ontwikkelen natuurwaarden in het mogelijk beïnvloede gebied.

Natura 2000

Het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen ligt op geringe (want loop) afstand van de planlocatie. Het gebied dient als foerageergebied van richtlijnsoorten (waaronder bruine en blauwe kiekendief) uit het Natura 2000-gebied. Daarom zal bepaald moeten worden of significante gevolgen op de instandhoudingsdoelen voor de Oostvaardersplassen zijn uit te sluiten. Daarbij dient ook de cumulatie van effecten te worden betrokken van andere projecten en activiteiten die gevolgen hebben op dezelfde instandhoudingsdoelen als waarop deze activiteit gevolgen heeft. Indien significante gevolgen niet zijn uit te sluiten, dient een passende beoordeling te worden opgesteld. Deze dient dan onderdeel uit te maken van het plan-MER.

EHS

Geef aan welke effecten kunnen optreden op de te behouden/ontwikkelen natuur in de EHS. Ga in ieder geval in op de effecten van direct ruimtebeslag, recreatieactiviteiten, licht en geluid (gepiekt en permanent). Beschrijf de omvang en locatie van aantasting (bijvoorbeeld licht- en geluidscontouren).

Beschrijf de mogelijke gevolgen voor de EHS aan de hand van doelsoorten en natuur(doel)typen. Indien er sprake is van aantasting van de EHS-gebieden moet het MER inzicht geven in mogelijke mitigerende en compenserende maatregelen (zie ook § 3.2).

Soortbescherming⁵

In het plangebied zijn vermoedelijk planten en dieren aanwezig die beschermd worden door de Flora- en faunawet. Geef aan of voor het voornemen een ontheffing van de minister van LNV vereist is op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Indien die vereist is, motiveer dan in het MER op grond waarvan verondersteld wordt dat een ontheffing verleend zal worden.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Geef in het MER een overzicht van de cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied.⁶ Ga hierbij in op

1. bewoningssporen die dateren uit de prehistorie (steentijd);
2. de scheepswrakken op de voormalige Zuiderzeebodem en eventuele resten uit de middeleeuwen;
3. het huidige rationeel verkavelde landschap.

Wanneer uit archeologisch bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk archeologische vindplaatsen aanwezig zijn dan dient door veldonderzoek te worden vastgesteld of dit inderdaad zo is. Uit het MER moet blijken wat de omvang en begrenzing van mogelijke archeologische vindplaatsen is en of deze mogelijk behoudenswaardig zijn.⁷ Geef in het MER duidelijk aan wat het effect van de

⁵ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

⁶ Het plangebied maakt volgens het Omgevingsplan 2006 van Flevoland geen deel uit van een Provinciaal Archeologisch en Aardkundig Kerngebied (PARK), maar wel van een Archeologisch Aandachtsgebied.

⁷ Hiertoe dienen voor het MER de onderzoeksstappen 'bureauonderzoek', 'inventariserend veldonderzoek karterende fase' en 'inventariserend veldonderzoek waarderende fase' te worden doorlopen, voor zover de resultaten van de voorafgaande onderzoeksstap hier aanleiding toe geven.

verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologische vindplaatsen).

De visueel-ruimtelijke opbouw en werking van de bepalende landschappelijke elementen (beplantingen, verkaveling, oppervlaktewater en dergelijke) dient te worden aangegeven, zowel voor de bestaande toestand, de autonome ontwikkeling als voor de verschillende alternatieven.

Tevens dient te worden aangegeven of en hoe landschappelijke structuren en elementen inpasbaar zijn of zelfs een bijdrage aan de inrichting kunnen leveren.

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie', 'evaluatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Staatsbosbeheer

Bevoegd gezag: het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Lelystad

Besluit: vaststelling bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: plan-m.e.r.

Activiteit: realisatie van een nieuw Natuuractiviteitencentrum (NAC) in het Oostvaardersveld. Het NAC krijgt een natuureducatieve functie, een kleine horecafunctie en biedt beperkte mogelijkheden voor overnachting.

Betrokken documenten:

- notitie reikwijdte en detailniveau Plan-m.e.r. Natuuractiviteitencentrum Oostvaardersplassen, Oranjewoud, 16 april 2008;
- rapport 'Natuuractiviteitencentrum Oostvaardersplassen, inhoudelijk concept', Steeghs Advies, februari 2008;
- notitie 'NAC Oostvaardersplassen, Contouren en Programma van Eisen', Staatsbosbeheer, april 2008.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven (zie bijlage 2).

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: de Flevopost editie Lelystad, 30 april 2008

aanvraag advies over reikwijdte en detailniveau: 23 april 2008

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 7 juli 2008

Bijzonderheden:

Het NAC is bedoeld ter vervanging van de huidige bezoekersvoorziening in het Natura-2000 gebied Oostvaardersplassen.

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. R.J.M. van Aalderen

drs. S.R.J. Jansen

drs. M.P. Laeven (werkgroepsecretaris)

M.A.J. van der Tas (voorzitter)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Gedeputeerde Staten van de Provincie Flevoland, Lelystad
2. Waterschap Zuiderzeeland, Lelystad

Advies over de reikwijdte en het detailniveau van het milieueffectrapport Natuuractiviteitencentrum Oostvaardersplassen

Staatsbosbeheer heeft het voornemen een nieuw Natuuractiviteitencentrum (NAC) te realiseren in het Oostvaardersveld, ter vervanging van de huidige voorziening in het Natura-2000 gebied Oostvaardersplassen. Het NAC krijgt een natuureducatieve functie, een kleine horecafunctie en biedt beperkte mogelijkheden voor overnachting. Voor het NAC wordt een maximum bezoekersaantal van 150.000 per jaar verwacht. Voor realisatie van het NAC is aanpassing van het bestemmingsplan nodig en wordt plan-milieueffectrapportage gedaan. De gemeente Lelystad is in deze het bevoegd gezag.

ISBN: 978-90-421-2427-1